

Ifølge artikel 6, stk. 1, 1. pkt., i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention har enhver ret til en retfærdig og offentlig rettergang inden for en rimelig frist for en uafhængig og upartisk domstol, der er oprettet ved lov, når der skal træffes afgørelse enten i en strid om hans borgerlige rettigheder og forpligtelser eller angående en mod ham rettet anklage for en forbrydelse. Bestemmelsen stiller således krav om, at dommere er uafhængige og upartiske.

Til opfyldelse af kravet om uafhængighed kan det antagelig udledes af Menneskerettighedsdomstolens praksis, at der navnlig lægges vægt på, hvem der har udnævnelseskompetencen, hvor lang funktionsperioden er, hvilke garantier der er mod pression udefra, og om organet fremtræder som en uafhængig institution.

Det kan ikke antages at være i strid med uafhængighedskravet, at udpegningen af dommere, herunder konstituerede dommere, foretages af regeringen. Det kan heller ikke antages, at domstolsjurister efter konventionen skal være udnævnt for livstid.

Hvad angår kravet om upartiskhed fremgår det af Menneskerettighedsdomstolens praksis, at neutraliteten skal opfyldes ud fra dels en subjektiv test, dels en objektiv test. Retten skal således ikke blot være upartisk, men skal også fremtræde som værende upartisk. Det er med andre ord ikke tilstrækkeligt, at dommeren rent faktisk ikke har været påvirket af vedkommende hensyn, men det skal også udadtil fremstå således uden rimelig tvivl.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 263-265.

4.2. De gældende regler om konstitution og konstitutionspraksis

I lovforslaget og i Domstolsudvalgets betænkning anvendes ordet »konstitution« i to forskellige betydninger, nemlig om både sagskonstitutioner og stillingskonstitutioner.

Sagskonstitutioner er de tilladelser, som dommerfuldmægtige og retsassessorer meddeles til at behandle »egentlige« retssager (civile sager og straffesager). Disse konstitutioner medfører ikke, at fuldmægtigene eller retsassessorerne får dommertitel eller dommerløn. *Stillingskonstitutioner* er midlertidige beskikkelser til at beklæde en dommerstilling. Sådanne konstitutioner indebærer dommertitel og under visse betingelser dommerløn.

Den bestående konstitutionsordning, hvorefter ansatte inden for Justitsministeriets ansættelsesområde kan få konstitution til at behandle retssager et bestemt antal retsdage om året, og hvor der kan ske midlertidig besættelse af dommerstillinger ved forfald eller ledighed, har udtrykkelig hjemmel i hen-

holdsvis retsplejelovens § 17 a, stk. 1, 2. pkt., og § 44. En særlig adgang til at konstituere universitetslærere er hjemlet i retsplejelovens § 1043, stk. 2.

Endvidere har finansloven igennem en lang årække indeholdt hjemmel til at besætte dommerstillinger, der ikke er fast normerede i retsplejeloven, ved konstitution. Således giver finansloven hjemmel for uddannelseskonstitutionerne i landsretterne, ligesom finansloven også i øvrigt indeholder hjemmel til konstitutioner ved de kollegiale retter.

4.2.1. Retsplejelovens § 17 a

Efter retsplejelovens § 17 a, stk. 1, 1. pkt., er fuldmægtige ved byretterne og Sø- og Handelsretten bemyndiget til at udføre foged-, skifte- og notarialforretninger, de i § 1018, stk. 1, nævnte forhør, søforklaringer og tinglysningsforretninger i det omfang, hvori det af dommeren eller rettens præsident overdrages dem at udføre disse forretninger.

I praksis overdrages alle dommerfuldmægtige ved deres ansættelse eller kort derefter at udføre sådanne sager, jf. ovenfor afsnit 2.1.2. om indholdet af dommerfuldmægtigenes grunduddannelse.

Beslutning om, at en fuldmægtig skal ophøre med at udføre foged-, skifte- og notarialforretninger, træffes af embedets chef.

Efter retsplejelovens § 17 a, stk. 1, 2. pkt., kan justitsministeren meddele bemyndigelse til at udføre andre dele af de egentlige dommerforretninger end de i 1. pkt. nævnte, dvs. civile retssager og straffesager.

Sådanne konstitutioner (bemyndigelser) meddeles som udgangspunkt til et vist antal retsdage.

Praksis for konstitutioner

Konstitutioner til *dommerfuldmægtige* meddeles af Justitsministeriet efter følgende retningslinjer:

a. Efter ca. 6-12 måneders ansættelse og indtil ca. 2 års ansættelse meddeles konstitution til ca. 12 retsdage om året efter dommerens nærmere bestemmelse. Konstitutionen meddeles i vedkommende fuldmægtigs ansættelsesbrev.

b. For så vidt angår resten af uddannelsesperioden (ca. 2-3 år) meddeles konstitution til ca. 25 retsdage om året efter dommerens nærmere bestemmelse. Såfremt embedets behov nødvendiggør det, kan der meddeles konstitution til et yderligere antal retsdage.

c. I perioden, efter at den pågældende fuldmægtig har forladt uddannelsesembedet, og indtil landsretsuddannelsen begyndes, meddeles konstitution efter ansøgning fra embedet. I denne periode vil konstitutionen normalt være på omkring 50 retsdage om